

OPPFØLGINGSRAPPORT

Arbeids- utkast

Til: Kommunestyret
Fra: Kontrollutvalget
Dato: (kortversjon pr. 17.08.2023)

Vedrørende:

Iverksettelse av vedtak i kommunestyresak 43/19.

Vedr.: Selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS»

Innholdsfortegnelse:

1. Kort historikk.
2. Status på iverksettelse av KST-vedtak 43/19
  - 2.1 Anbefalinger vedrørende eierstyring (utføres i samarbeid med eiere av HAF)
  - 2.2 Anbefalinger vedrørende selskapsledelse (utføres i samarbeid med eiere av HAF)
  - 2.3 Anbefalinger vedrørende øvrige forhold (utføres av Rana kommune)
  - 2.4 Administrasjonens plan for oppfølging av revisjonens anbefalinger.

1. Kort historikk.

Rapporten fra forvaltningsrevisjonen er utarbeidet av kommunens revisor Deloitte AS etter bestilling fra kontrollutvalget (KU).

Link til rapporten finnes på nettstedet «www.ihkus.no» under hjemmesiden til KU-Rana.

KU behandlet forvaltningsrevisjonsrapporten i møte 10.05.2019 (KU-sak 019/19) og oversendte rapporten til kommunestyret som behandlet den i sak 43/19 den 11.06.2019. Kommunestyret fattet da følgende vedtak:

(første vedtaksledd)

Kommunestyret tar selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS» til etterretning og ber Rana kommune påse at rapportens anbefalinger imøtekommes.

(andre vedtaksledd)

Det utarbeides plan for hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Planen legges frem til behandling i kommunestyret snarest.

Kommuneloven (KL) krever følgende håndtering når ovennevnte vedtak er fattet:

- Rådmannen skal påse at vedtak fattet av folkevalgte organer blir iverksatt (KL § 13-1, 4.ledd).
- Kontrollutvalget skal påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp (KL § 23-2, bokstav e).
- Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om vedtaket er fulgt opp (KU-forskrift § 5).

I arbeidet med oppfølgingen av Rana kommunes iverksettelse av KST-vedtak 43/19 har KU mottatt følgende tilbakemeldinger fra kommunens administrasjon:

- KU-møte 21.08.2020, KU-sak 037/20:
  - Brev datert 18.08.2020 fra kommuneadvokat til KU-sekr. («Oppfølging av kommunestyrevedtak 43/19»).
- KU-møte 20.05.2021, KU-sak 025/21:
  - Brev datert 10.05.2021 fra konst. kommuneadvokat til KU-sekr. («Svar - status oppfølging av kommunestyrevedtak 43/19 (Selskapskontroll HAF IKS)»).

- Mail datert 12.05.2021 fra konst.kommuneadvokat til KU-sekr. (supplerende opplysninger til brev datert 10.05.2021).
- Møte 11.02.2022, KU-sak 015/22:
  - Mail datert 07.02.2022 fra kommuneadvokat («Svar – status K sak 43/19») med vedlagt brev datert 07.02.2022 til KU-Sekretariat samt diverse vedlegg til mail og brev.
- Møte 26.08.2022, KU-sak 043/22:
  - Mail datert 22.08.2022 fra kommuneadvokat med vedlagt brev datert 22.08.2022 til KU-Sekretariat vedr. «Svar – status K.sak 43/19».
- Møte 26.05.2023, KU-sak 032/23:
  - Mail datert 02.05.2023 fra kommuneadvokat med følgende vedlegg:
    - Sak til FSK-møte 02.05.2023 og KST-møte 09.05.2023 (vedr. «Status K.sak 43/19 – selskapskontroll Helgeland Avfallsforedling IKS».)

2 Status på iverksettelse av KST-vedtak 43/19

Kommunestyret fattet vedtak i følgende to ledd:

Kommunestyret tar selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS» til etterretning og ber Rana kommune påse at rapportens anbefalinger imøtekommes.

Det utarbeides plan for hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Planen legges frem til behandling i kommunestyret snarest.

FR-rapportens anbefalinger omhandler tre temaområder. Tilbakemeldt status på iverksettelsen av anbefalingene fremgår av kapitlene 2.1, 2.2 og 2.3 nedenfor.

Denne oppfølgingsrapport er ikke blitt gjort kjent med at det er lagt frem plan til behandling i kommunestyret om hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Administrasjonen har imidlertid i sin tilbakemelding datert 10.05.2021 presentert en plan for oppfølging av revisjonens anbefalinger – se kapittel 2.4 nedenfor.

I kapitlene nedenfor oppsummeres skriftlige tilbakemeldinger fra administrasjonen i deres arbeid med å påse at kommunestyrets vedtak i sak 43/19 iverksettes. Siste oppdatering fra administrasjonen er mottatt pr. 22.08.2022.

Til den enkelte anbefaling – og basert på administrasjonens tilbakemeldinger – har KU-sekr. vurdert momenter som kan være relevante for eventuell videre oppfølging fra KUs side.

OBS: KU kan ha andre vurderinger av eventuelle oppfølgingsbehov.

2.1 Anbefalingene vedr. «eierstyring» (utføres i samarbeid med eiere av HAF):

Vedr. anbefaling 1a

Anbefaling 1a:

Vedrørende eierstyring anbefaler revisjonen at Rana kommune (sammen med de andre eierne) sørger for å:

Fullføre arbeidet med en eierstrategi del 1 for selskapet.

Flere av anbefalingene knyttet til oppfølging av KS sine anbefalinger er foreslått som en del av eierstrategi del 1 som er i ferd med å vedtas av alle eierkommunen i HAF IKS. Revisjonen mener derfor at eierstrategien må implementeres og følges opp, herunder blant annet kravene til:

- *Obligatorisk opplæring i eierskapsforvaltning til de folkevalgte (både i starten og i løpet av kommunestyreperioden).*

INDRE HELGELAND KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT
... et interkommunalt samarbeid mellom ...
Grane – Hattfjelldal – Hemnes – Lurøy - Nesna – Rana - Vefsn

- *Etablerer en rutine for jevnlig gjennomgang og ev. oppdatering av selskapsavtalen og andre styrende dokument.*
- *Rutine for å avklare og forankre saker som skal behandles i representantskapet i forkant av representantskapsmøter i kommune*
- *Rutine for å gjennomføre eiermøter*
- *Det bør utarbeides retningslinjer eller mandat for valgkomiteens arbeid hvor det blant annet fremgår:*
  - *hva som skal vektlegges ved valg av styremedlemmer*
  - *hvordan begrunnelsen for valg av styremedlemmer skal dokumenteres*
- *Etablerer rutiner for opplæring av styremedlemmer, herunder styreseminar om roller, ansvar og oppgaver*
- *Utarbeider en styreinstruks for styret*
- *Utarbeide rutiner for gjennomføring av årlig styreevaluering*
- *Etablerer rutiner for registrering av styreverv i KS sitt styrevervregister for nye styremedlemmer*

Status opplyst fra administrasjonen:

Det fremgår av administrasjonens opplysning i svarbrev datert 22.08.2022 at eierkommunene Rana, Træna, Lurøy og Hemnes har vedtatt dokumentet «*Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse.*» (dvs. dokumentet som anbefaling 1a viser til). Videre opplyses at administrasjonen ikke har mottatt noe ny informasjon om status fra de to resterende kommuner. Dette gir følgende status pr. 22.08.2022:

Rana	Vedtatt i KST-sak 64/18, den 18.06.2018
Hemnes	Vedtatt i KST-sak 42/21, den 17.06.2021
Lurøy	Vedtatt i KST-sak 32/18, den 03.10.2018
Nesna	(ikke vedtatt pr. 22.08.2022)
Rødøy	(ikke vedtatt pr. 22.08.2022)
Træna	Vedtatt i KST-sak 38/19, den 21.10.2019

I oppdatert status fra administrasjonen i mail datert 02.05.2023 fremgår ikke opplysninger som endrer ovennevnte status.

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Rana kommune og tre av de øvrige eierkommunene av HAF IKS har vedtatt dokumentet «*Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse.*». Nesna og Rødøy har p.t. ikke vedtatt dokumentet, men har bekreftet at også de vil gå videre i samarbeidet sammen med de øvrige eierkommunene om utarbeidelse av dokumentet «*Overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS*» - jfr. forøvrig anbefaling 1 b nedenfor.

Det synes å ikke være hensiktsmessig med ytterligere oppfølging av anbefaling 1 a. Rana kommune har gjort sin del av arbeidet, men det har p.t. ikke lyktes at alle eierkommunene besitter de samme styringskriteriene som ligger i dokumentet «*Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse.*».

Vedr. anbefaling 1b

Anbefaling 1b:

Vedrørende eierstyring anbefaler revisjonen at Rana kommune (sammen med de andre eierne) sørger for å:

Fullføre arbeidet med en eierstrategi del 2 for selskapet.

Revisjonen vil også understreke viktigheten av at planlagt del 2 av eierstrategien som skal gi nærmere føringer for eiers forventinger til selskapets utvikling og drift, også fullføres.

Status opplyst fra administrasjonen:

Det fremgår av administrasjonens opplysning i brev datert 07.02.2022 at Rana kommune ikke har utarbeidet/behandlet dokumentet «Overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS» (dvs. dokumentet som anbefaling 1 b viser til).

Videre fremgår av ny status fra administrasjonen i brev datert 22.08.2022 at dokumentet fortsatt er under utarbeidelse (i samarbeid med de øvrige eierkommunene).

I oppdatert status fra administrasjonen i mail datert 02.05.2023 opplyses følgende:

Grunnen til at overordnet eierstrategi for Helgeland avfallsforedling IKS ikke er kommet til behandling i Rana kommunestyret er at samtlige kommuner nettopp har gitt tilbakemelding om at de vil utarbeide felles eierskapsmelding og undersøke alternative organiseringsmodeller. Rådmannen har vurdert at eierkommunene må ta stilling til hva man ønsker med selskapet før man nødvendigvis kan utarbeide en felles strategi. Trøna og Lurøy har nå i slutten av mars 2023 gitt tilbakemelding på dette.

Samtlige kommuner har nå gitt sin tilslutning til dette arbeidet, og det kan nå gå i gang. Rana kommune har ingen sanksjonsmyndighet mot andre kommuner og deres grunner til å ha saker til politisk behandling eller ikke. Når rådmannsgruppen er ferdig med dette arbeidet kan kommunene utarbeide en felles overordnet eierstrategi for selskapet. Om enkelte kommuner vil behandle eierstrategi del 1 og 2 samtidig, eller ønsker en annen del 1 («Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse») så må Rana kommune ta dette til etterretning. Dette er grunnen til at det ikke er gjort noen ytterligere undersøkelser om Nesna og Rødøy har vedtatt dokumentet «Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse».

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Det er om lag 5 år siden kommunestyret vedtok (i KST-sak 64/18) utarbeidelse av «Overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS». Pr. mai 2023 opplyser administrasjonen at arbeidet ikke er kommet i gang som følge av manglende avklaringer fra enkelte kommuner om hva de ønsker med selskapet. Denne avklaringen er nå kommet, og arbeidet kan påstarte. Det forstås av oppdateringen at det er etablert en rådmannsgruppe som er satt til å utarbeide en felles overordnet eierstrategi for selskapet. Det forstås videre av oppdateringen at arbeidet med overordnet eierstrategi vil bli påstartet selv om ikke alle kommunene har vedtatt dokumentet «Eierstyring og selskapsledelse» (jfr. anbefaling 1 a ovenfor).

I og med at arbeidet med «Overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS» nylig er påstartet, kan det være hensiktsmessig å be om oppdatert status våren 2024.

2.2 Anbefalingene vedr. «selskapsledelse» (utføres i samarbeid med eiere av HAF):

Vedrørende selskapsledelse anbefaler revisjonen at Rana kommune, sammen med de andre eierne sørger for at selskapet:

- 1. Utarbeider en økonomiplan i samsvar med krav i lov om interkommunale selskap.*
- 2. Etablerer system og rutiner for journalføring og arkivering.*
- 3. Gjør en analyse av kostnadsnivået i selskapet og hvilke handlingsrom selskapet har for effektivisering.*
- 4. Ferdigstiller arbeidet med strategi for selskapet.*
- 5. Skriftliggjør økonomirutiner, herunder rutiner for selvkostberegning.*
- 6. Sørger for at beregning og rapportering av selvkost er i samsvar med gjeldende retningslinjer.*
- 7. Sørger for tilstrekkelig saksutredning av saker som skal behandles i styret og i representantskapet.*
- 8. Sørger for tilstrekkelig saksutredning til kommunene i forbindelse med fastsettelse av gebyr.*
- 9. Vurderer om stillingsbeskrivelse for daglig leder er tilstrekkelig dekkende.*

Status opplyst fra administrasjonen:

Administrasjonen har innhentet status på ovennevnte 9 anbefalingspunkter fra selskapet i to omganger.

I brev datert 18.08.2020 fra administrasjonen vises til følgende informasjon innhentet fra selskapet v/daglig leder:

«Alle punkter der vi mente å kunne påvirke, er forbedret og gjort i hht. anbefalingene.
Her er kopi av sak 18/19 fra representantskapsmøtet 25 okt. 2019;

Sak: 18/19 Selskapsrapporten fra Deloitte

Selskapskontrollen Rana kommune fikk gjennomført tok for seg store deler av HAF IKS sin funksjon som avfallsinnsamler.

Styret i HAF IKS har konsentrert seg om de punkter i rapporten der Deloitte mener det er svakheter i dagens praksis og som kan forbedres via styrearbeidet og de administrative rutiner.

Fokusområder er;

- o Strategiplan
- o Økonomisk langtidspan
- o Prosedyre for utarbeidelse av budsjett
- o Selvkostfondet som en del av selskapsregnskapet (diskuteres med revisor)
- o Beskrive grunnlaget for fastsettelse av fordelingsnøkler

Dette er områder det jobbes med i administrasjonen i dag, og arbeidet vil fortsette ut over året. Strategiplan 2019 – 2021, prosedyre for utarbeidelse av budsjett og økonomisk langtidspan er ferdig utarbeidet, mens de andre er i prosess.

Vedtak: Representantskapet tar saken til orientering

Selvkostfondet og fordelingsnøklerne ble også ordnet opp med, før årsskiftet 2020.»

I mail datert 07.02.2022 fra kommunens administrasjon lå det ved mail fra selskapets styreleder med følgende status til den enkelte av ovennevnte 9 anbefalingspunkter:

1. *Utarbeider en økonomiplan i samsvar med krav i lov om interkommunale selskap.*
Dette gjøres, og er senest vedtatt i representantskapet i oktober. Referat er sendt alle eierkommunene sine postmottak. Etter det vi kan se fyller planen alle krav.
2. *Etablerer system og rutiner for journalføring og arkivering.*
Dette er på plass, men manuelt og det arbeides med overgang til nytt system. Det legges også opp til integrasjon med Komtek der det er hensiktsmessig.
3. *Gjør en analyse av kostnadsnivået i selskapet og hvilke handlingsrom selskapet har for effektivisering.*
Dette gjøres kontinuerlig og eksempelvis har HAF IKS hatt en realnedgang i gebyrene de siste årene, anslagsvis ca. 5-6 % noe som også fremgår av budsjett, regnskap og vedtak i representantskapet.
4. *Ferdigstiller arbeidet med strategi for selskapet.*
Dette ble gjort 2019. Ny strategiprosess er i gang og ventes ferdigstilt til neste representantskap i april.
5. *Skrifliggjør økonomirutiner, herunder rutiner for selvkostberegning.*
Dette er gjort. Det er også meldt tilbake, spesielt overfor Rana kommune i møte så sent som 2. september. Etter det jeg er orientert om var det gode tilbakemeldinger på den oversikt og kontroll selskapet viste på dette punkt.
6. *Sørger for at beregning og rapportering av selvkost er i samsvar med gjeldende retningslinjer.*
Dette er gjort, og kontrolleres årlig av selskapets revisor, KPMG, noe som ble bekreftet i telefonsamtale med revisor senest i går. Se ellers punkt 5 ovenfor.
7. *Sørger for tilstrekkelig saksutredning av saker som skal behandles i styret og i representantskapet.*
Det har ikke kommet tilbakemeldinger på ev. mangelfulle saksutredninger de siste årene. Bakgrunnen for spørsmålet kan muligens være overraskelser, bl.a. økonomiske, som ligger noen få år tilbake i tid.
8. *Sørger for tilstrekkelig saksutredning til kommunene i forbindelse med fastsettelse av gebyr.*
Dette tør fremkomme av budsjettunderlag og økonomiplanen som representantskapet vedtar. Det har ikke kommet spørsmål eller kommentarer på at dette ikke er tilstrekkelig saksutredet de siste årene. Se også pkt. 3 ovenfor.
9. *Vurderer om stillingsbeskrivelse for daglig leder er tilstrekkelig dekkende*
Dette er innskjerpet og dekkes nå også av styreinstruks fra 2020. Det er også beskrevet i selskapets kvalitetssystem. Styreinstruksen vedlegges her.

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Det opplyses i tilbakemeldingene som selskapet har oversendt til kommunen - i forbindelse med kommunens eget ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i sak 43/19 blir iverksatt – at selskapet har iverksatt de 9 anbefalingene som vedrører selskapsledelse.

Gjennomføringen av selskapskontrollen av HAF IKS ble foretatt etter anmodning fra kommunestyret i sak 97/18 den 15.11.2018. Bakgrunnen for denne anmodningen var en sak om etablering av en gjenvinningsstasjon i Vika og hvilke konsekvenser dette ville få for selskapets økonomi og behov for gebyr-økning. Sett i lys av dette, fant KU det hensiktsmessig i KUs møte den 24.03.2023 (KU-sak 015/23) å innhente følgende:

- Eksempel på analyse av kostnadsnivået i selskapet som beskrevet i anbefaling 3 vedr. «selskapsledelse».

I mottatt tilbakemelding pr. mail datert 04.05.2023 fra dgl. leder i HAF fremstår det som noe uklart om anbefalt analyse på kostnadsnivået faktisk er foretatt. Anbefalt analyse er fremstilt slik av Deloitte AS i selskapskontrollrapporten:

Revisjonen mener likevel at det ikke er helt klart hva som faktisk er de kostnadsdrivende komponentene og hvilke handlingsrom selskapet har for å eventuelt kunne redusere gebyret. Revisjonen mener derfor at selskapet bør gjøre en analyse av gebyrnivået og hva endret servicenivå kan medføre for gebyrnivået. Det er viktig å sammenligne prisen for faktisk innhentet avfallsvolum og ikke bare volum basert på størrelse på dunken. En analyse av behandlet volum og kostnader vil gjøre selskapet i stand til å gjøre en god vurdering av dagens gebyr opp mot de tjenester som selskapet tilbyr, samt gjøre en vurdering av kostnadseffektiviteten til selskapet sammenlignet med andre selskap. Revisjonen mener at en slik analyse bør legges frem for styret og representantskap.

KU-sekr. har i mail datert 11.05.2023 anmodet om ny tilbakemelding på i hvilken grad ovennevnte analysearbeid er utført – eventuelt hva resultatet av slik analyse ble, samt oversendelse av eksempel på slik analyse. KU-sekr. har purret svar fra HAF, og mottok dette pr. mail den 14.06.2023. I svaret ble følgende opplyst:

«Her er analysene vi gjorde i mai 2019 ang. rødboкс og klippekort.

Vi gjorde også beregninger på egendrift, innhenting.»

Vedlagt mailen lå 3 regneark med omfattende tallmateriale som ikke er selvforklarende i forhold til den analyse som er anbefalt i rapporten fra Deloitte. Det fremstår fortsatt som uklart

- hva som er de kostnadskrevende komponentene,
- hvilke handlingsrom selskapet har for å eventuelt redusere gebyret,
- hvilke vurderinger som er gjort av kostnadseffektiviteten i HAF sammenlignet med andre selskap.

For å få nærmere kunnskap om dette bør HAF enten oversende saksorienteringen som redegjør for tallmaterialet, eller stille i et senere KU-møte for å redegjøre om analysene som gjøres.

- Kostnadsoverslag fra revisor for en eventuell etterkontroll av anbefalingene 1 og 6 vedr. «selskapsledelse».

Det tas sikte på at revisor kan presentere kostnadsoverslag senest ved behandlingen av saken i KUs møte 26.05.2023. Revisor presenterte kostnadsoverslag i møtet den 26.05.2023 og KU vedtok å be revisor gjennomføre etterkontroll av ovennevnte anbefaling 1 og 6. Revisor har bekreftet at til KU-sekr. at det kan være mulig å ha resultatet av etterkontrollen klar innen 18.09.2023.

2.3 Anbefalingene vedr. «øvrige forhold» (utføres av Rana kommune):

Anbefaling 1:

Revisjonen anbefaler også at Rana kommune utarbeider en eierskapsmelding (jf. krav i ny kommunelov).

Status opplyst fra administrasjonen:

Det fremgår av administrasjonens opplysning i brev datert 18.08.2020 at rådmannen har utarbeidet en overordnet eierskapsmelding for Rana kommune. Denne ble lagt frem for kommunestyret i møte 8. juni 2020 hvor det ble truffet følgende enstemmige vedtak: «*Eierskapsmelding 2020 for Rana kommune vedtas*»

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Kommunen har utarbeidet og vedtatt (kommunestyresak 47/20 den 08.06.2020) eierskapsmelding, Pr. 2022 foreligger «Eierskapsmelding del 1» og «Eierskapsmelding del 2» som begge er søkbare på kommunens hjemmeside. Eierskapsmelding del 1 og del 2 har et innhold som også imøtekommer kommunelovens minstekrav.

Anbefalingen er iverksatt.

Anbefaling 2:

Revisjonen anbefaler også at Rana kommune følger opp vedtaket om å evaluere gebyrordning (jf Utvalg for miljø, plan og ressurs 17.9.2014 – sak 98/14).

Status opplyst fra administrasjonen:

Administrasjonen opplyser i brev datert 07.02.2022 at administrasjonen per dato ikke er kjent med status på fremdrift hos HAF med hensyn til å iverksette kommunestyrets vedtaks punkt 2 i KST-sak 78/14 den 07.10.2014 da ny renovasjonsforskrift ble vedtatt med følgende ordlyd: «*HAF anmodes om å evaluere fritidsrenovasjon og gebyrordning et år etter at ordningen er trådt i kraft.*»

I svarbrev datert 22.08.2022 fra kommuneadvokat opplyses imidlertid at saken er tatt opp med HAF IKS og rådmannen har i epost datert 21.06.2022 fått tilbakemelding fra daglig leder i selskapet om at ordningen er evaluert og kan kvitteres ut.

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Revisjonen opplyser at de på revisjonstidspunktet ikke er kjent med at det har blitt gjennomført en slik evaluering og mener at dette vedtaket ikke er fulgt opp (jfr. SK-rapport kap. 3.3.2).

Administrasjonen opplyser at rådmannen har mottatt tilbakemelding den 21.06.2022 fra daglig leder i selskapet om at ordningen er evaluert og at anbefalingen kan kvitteres ut.

I og med at HAF bekrefter å ha evaluert fritidsrenovasjon og gebyrordning, kan anbefalingen isolert sett anses å være iverksatt.

For øvrig - uten at det har direkte relevans til ovennevnte anbefaling, ses følgende fra ovenstående:

Vedtaket om en evaluering etter et år ble fattet av kommunestyret i okt. 2014. Manglende oppfølging av vedtaket den gang har medført at kommunestyret ikke fikk muligheten til å bli gjort kjent med HAF sin evaluering og dermed ble kommunestyret heller ikke gitt anledning til å vurdere om evalueringen er gjennomført som forutsatt og om resultatet av evalueringen krever ytterligere initiativ fra kommunens side. I og med at kommunestyrets vedtak fra 2014 ikke ble fulgt opp, vedtok kommunestyret i juni 2019 implisitt på nytt at vedtaket følges opp (altså ved å vedta iverksettelse av ovennevnte anbefaling). Det fremgår av administrasjonens tilbakemelding at rådmannen i juni 2022 mottok tilbakemelding fra HAF om at ordningen er evaluert. Det fremgår ikke av tilbakemeldingen om kommunestyret nå er blitt gjort kjent med HAF sin evaluering, og det kan videre stilles spørsmål ved om kommunen har et tilstrekkelig system for oppfølging av politiske vedtak.

Anbefaling 3:

Revisjonen anbefaler også at Rana kommune sørger for et tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunestyret.

Status opplyst fra administrasjonen:

Administrasjonen opplyser i brev datert 07.02.2022 følgende:

Økonomiavdelingen v/økonomisjef og fagleder for budsjett har som ledd i arbeidet med saksgrunnlaget for behandlingene av saker om gebyrfastsettelse hatt møte med selskapet.

Selvkostkalkylene ble mottatt fra HAF og ble lagt ved som saksgrunnlag for gebyrfastsettelsen i budsjettprosessen i tillegg til økonomi- og strategiplan.

Saksgrunnlaget og prosessen er forbedret ved at selvkostkalkylen fordelt på husholdning, fritid- og septikområdene ble lagt ved behandling av gebyrfastsettelse ved behandling av budsjett 2022-2025. Selvkostkalkylen inneholder også oversikt over selvkostfond. Administrasjonen arbeider videre med saken og skal foreta en vurdering av om tiltakene som er iverksatt er tilstrekkelige ila. første halvår 2022.

Administrasjonen opplyser i brev datert 22.08.2022 følgende:

Administrasjonen har gjennomført vurdering våren 2022. Administrasjonen har løpende dialog med selskapet for å sikre at kommunen får tilstrekkelig dokumentasjon og beregningsgrunnlag for gebyrfastsettelse i kommunestyret. Gebyrfastsettelse følger budsjett- og økonomiplanprosessen og selskapet skal overlevere dette i en tidlig fase av prosessen.

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Revisor gir i SK-rapportens kap. 4.6 en bred vurdering av rutinene for beregning av og rapportering om selvkost – både i HAF og i kommunen. I sin vurdering til dette – med hensyn til kommunens ansvar - understreker revisor bl.a. følgende:

Kommunen skal gjøre en selvstendig vurdering av prisgrunnlaget som selskapet legger frem, og om dette er et riktig og fullstendig grunnlag for fastsettelse av gebyr.

Avfallsgebyret skal fastsettes slik at det svarer til de totale kostnadene kommunene påføres ved lovpålagt håndtering av husholdningsavfall. Det skal sikres full kostnadsdekning. Det innebærer også at dersom kommunen har utgifter knyttet til håndtering av husholdningsavfall utover det selskapet har av utgifter, skal dette regnes med i gebyret.

(kilde: SK-rapport kap. 4.6.2).

Det fremgår av administrasjonens tilbakemelding at tiltak for å iverksette anbefalingen er iverksatt og vurdert, og videre opplyses at administrasjonen har løpende dialog med selskapet for å sikre at kommunen får tilstrekkelig dokumentasjon og beregningsgrunnlag for gebyrfastsettelse i kommunestyret.

Det kan være aktuelt for KU å vurdere om det er hensiktsmessig å be revisor foreta en etterkontroll av i hvilken grad HAF og kommunen har lyktes i sitt arbeid med å sørge for et tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunestyret. KU fant det hensiktsmessig i KUs møte den 24.03.2023 (KU-sak 015/23) å innhente følgende:

- Kostnadsoverslag fra revisor for en eventuell etterkontroll av anbefaling 3 vedr. «øvrige forhold».

Det tas sikte på at revisor kan presentere kostnadsoverslag senest ved behandlingen av saken i KUs møte 26.05.2023. Revisor presenterte kostnadsoverslag i møtet den 26.05.2023 og KU vedtok å be revisor gjennomføre etterkontroll av ovennevnte anbefaling 3. Revisor har bekreftet at til KU-sekr. at det kan være mulig å ha resultatet av etterkontrollen klar innen 18.09.2023.

Anbefaling 4:

Revisjonen anbefaler også at Rana kommune sørger for oppdatert informasjon om renovasjon og gebyr på kommunen sin nettside.

Status opplyst fra administrasjonen:

Administrasjonen opplyser i brev datert 07.02.2022 følgende:

Når det gjelder kommunens nettside påpekte Deloitte at lenkene på kommunens nettside var utdatert. Det ble påpekt av kommunens forrige brev at lenkene var oppdatert. Kommunen har nå fått nye websider der det også er fungerende lenker med informasjon om renovasjon og gebyr.

<https://www.rana.kommune.no/vare-tjenester/miljo-klima-og-natur/avfall-og-gjenvinning/soppeltomming-og-kildesortering/>

KU-sekretærs vurdering av eventuell videre oppfølging:

Anbefalingen er iverksatt, jfr. ovennevnte lenke til kommunens hjemmeside.

2.4 Administrasjonens plan for oppfølging av revisjonens anbefalinger

Da rapport fra selskapskontrollen ble behandlet i kommunestyrets sak 43/19 den 11.06.2019, ble følgende vedtatt i vedtakspunkt 2:

Det utarbeides plan for hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Planen legges frem til behandling i kommunestyret snarest.

Planen ble lagt frem for kommunestyret den 09.05.2023 og administrasjonen opplyser i saksfremlegget at fremdriftsplanen – ved en inkurie – ikke tidligere er lagt frem. Administrasjonen la frem følgende fremdriftsplan for kommunestyret den 09.05.2023:

Anbefaling	Tiltak	Status -Tidsfrist
Fullføre arbeidet med eierstrategi for selskapet (del 1 og del 2).	Arbeidet er operasjonelt forankret i rådmannsgruppen og pågår.	Melding om vedtak mottatt 12.04.23, og arbeidet startes nå opp.
Følge opp HAF IKS implementering av eierstrategien	- Møter med styreleder og daglig leder - Kontakt med HAF	Iverksatt av selskapet.
Utarbeide eierskapsmelding jf. ny kommunelov.	Eierskapsmelding behandlet i 2020 og i 2022.	Iverksatt av kommunen.
Informasjon om gebyr kommunens hjemmeside.	Hjemmeside oppdatert.	Iverksatt
Tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyr HAF for fastsettelse i kommunestyret.	- Belyses i sentrale styringsdokumenter, perpektivanalyse og budsjett-økonomiplan. - Utarbeide saksgrunnlag som følger budsjettprosessen enten som egen sak eller integrert del av budsjett -økonomiplan.	Iverksatt og følges opp løpende av administrasjonen.
Følge opp vedtak om evaluering av gebyrordningen (jf. sak 98/14 utvalg for miljø, plan og ressurs med påfølgende vedtak i K. sak 78/14.)	Administrasjonen følger opp HAF for å påse at evaluering gjennomføres.	Iverksatt. HAF har i epost datert 21.06.2021 gitt tilbakemelding om at evaluering er foretatt

INDRE HELGELAND KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT
... et interkommunalt samarbeid mellom ...
Grane – Hattfjelldal – Hemnes – Lurøy - Nesna – Rana - Vefsn

Etablere kommunens rutiner rundt eierskap.	- Innarbeides i kommunens kvalitetssystem som del av ordinær virksomhetsstyring. - Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid legges frem for politisk behandling.	2023 Høst 2023.
Opplæring av folkevalgt i eierskapsforvaltning.	Innarbeides som fast del av folkevalgtopplæringen med gjennomføring innen år to i valg perioden.	Iverksatt. Opplæring planlegges ila.2023.
